Ministerie van Veiligheid en Justitie

Versterken prestaties Bibob-keten

advies

Colofon

Afzendgegevens	**Directie Veiligheid en Bestuur**
	Turfmarkt 147 2511 DP Den Haag Postbus 20301 2500 EH Den Haag www.rijksoverheid.nl/venj
Contactpersoon	D. Jadi Msc
	T 070 370 79 11 F 070 370 79 00
Ons kenmerk	DDS/...
Auteurs	
	A. van Beek G.J. Huurman M.A. Peek E. Rouwenhorst I. Siereveld mr. J.A.W. Verbruggen

Inhoud

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

Kort na het tienjarig bestaan van de Wet Bibob is medio 2013 de gewijzigde Wet Bibob in werking getreden. Na de inwerkingtreding is - in opdracht van het Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatiecentrum van het ministerie van Veiligheid en Justitie – door Pro Facto, bureau voor bestuurskundig en juridisch onderzoek, advies en onderwijs, en de vakgroep Bestuursrecht en Bestuurskunde, Rijksuniversiteit Groningen, de inrichting van de Bibob-procedure onderzocht, waarbij de volgende onderzoeksvraag centraal stond: "Hoe kan de Bibob-procedure zo worden ingericht dat bestuursorganen zo snel mogelijk over een goed en rechtmatig tot stand gekomen advies beschikken ten behoeve van hun besluitvorming?". Dit onderzoek is inmiddels afgerond. Het onderzoek brengt in beeld hoe de huidige praktijk van de Wet Bibob functioneert, welke knelpunten daarbij spelen, welke scenario's in meer of mindere mate bijdragen aan een oplossing en welke wetswijzigingen daarvoor in sommige gevallen noodzakelijk zijn. Het accent ligt op de Bibob-procedure.

De minister van Veiligheid en justitie deed ook de toezegging aan de Eerste en Tweede Kamer om de toepassing van de Wet Bibob te monitoren. In november/december 2013 vond een eerste meting plaats, waarvoor bij alle bestuursorganen (gemeenten, provincies en enkele ministeries) een vragenlijst werd uitgezet.

Beide onderzoeken laten doorschemeren dat er verschillende mogelijkheden zijn om de toepassing van de huidige wet te verbeteren. Onder meer wordt vastgesteld dat nog niet alle mogelijkheden van de Wet Bibob en de extra bevoegdheden op basis van de Evaluatie- en uitbreidingswet Bibob, zo kort na de inwerkingtreding er van, benut worden.
Voor de Directie Veiligheid en Bestuur (hierna DVB) waren deze (voorlopige) conclusies aanleiding om te laten verkennen hoe binnen de huidige (wettelijke) kaders de prestaties van de gehele Bibob-keten versterkt kunnen worden met het accent op de werkprocessen en de samenwerking in de keten. Voorliggend rapport gaat in op de resultaten van deze verkenning. Daarbij dient vermeld te worden dat de verkenning niet heeft plaatsgevonden op basis van formele standpunten van betrokken organisaties, maar op die van uitspraken van experts tijden een meeting.

1.2 Onderzoekopdracht

De directeur DVB heeft medio maart 2014, als gemandateerd opdrachtgever van het Directeurenoverleg Bibob, een projectteam opdracht gegeven in samenwerking met de belangrijke spelers in de Bibob-keten uitvoering te geven aan deze verkenning. Daarbij is er veel aan gelegen zicht te krijgen op wat ervoor nodig is de prestaties van de Bibob-keten te versterken en verbreden binnen de huidige wettelijke en financiële kaders en welke maatregelen hieraan kunnen bijdragen. Is het bijvoorbeeld mogelijk de werkdruk te verminderen en ruimte te vinden door het herinrichten en/of optimaliseren van de ketenprocessen? Zitten er onnodige dubbelingen in de processen en (hoe) zijn deze te verhelpen?

Nadrukkelijk is gevraagd hierbij de vigerende wetgeving en begrotingskaders te hanteren om zo vooral verbetervoorstellen voor de korte en middellange termijn in beeld te krijgen. Het spreekt immers voor zich dat alternatieven, waarvoor de wet moet worden gewijzigd, pas na een wetswijzigingstraject van enkele jaren, iets gaan opleveren voor de Bibob-praktijk.

1.3 Verantwoording van de aanpak

De opdracht werd door de opdrachtgever op 20 maart 2014 definitief vastgesteld.

Het projectteam dat de opdracht op zich heeft genomen, is naast de projectleider en -secretaris samengesteld uit een afgevaardigde van een bestuursorgaan, een RIEC, het LIEC, het LBB en de beleidsdirectie (DVB).[1]

Vanwege de relatief korte onderzoeksperiode is gekozen voor een kwalitatieve verkenning. Daarvoor is een werkconferentie georganiseerd met als doel samen met een evenredige vertegenwoordiging uit het Bibob-werkveld in gesprek te gaan en een antwoord te vinden op de gestelde vragen. Op basis van de volgende verdeling zijn de deelnemers uitgenodigd.

Organisatie	**Aantal deelnemers**
Gemeenten (1 per gemeente)	13
Provincies (1 per provincie)	3
Directie Veiligheid en Bestuur	2
Directie Sancties en Preventies	1
Inspectie VenJ	1
Landelijk Bureau Bibob	4
LIEC	2
RIEC's (1 per RIEC)	10
Openbaar Ministerie	3
Politie	3
Belasting	3
totaal	**45**

Bij de keuze van de gemeenten en provincies is uitgegaan van een evenredige verdeling over: de regio's, de inzet van Bibob en de omvang van de organisatie. Uiteindelijk waren 39 deelnemers aanwezig. Ondanks alle bereidheid was het in de korte tijd moeilijk, vooral voor de informatieleveranciers (OM, Politie en Belastingdienst), voldoende deelnemers af te vaardigen. De Politie kon uiteindelijk niemand afvaardigen, van het OM was één afgevaardigde van het Parket-Generaal aanwezig en de directie Sanctie- en Preventiebeleid was afwezig.
De werkconferentie was opgedeeld in een drietal workshops, waaraan alle deelnemers in drie rondes deelnamen. In de eerste gingen de deelnemers in kleine groepjes met elkaar in discussie aan de hand van vooraf geformuleerde stellingen. In de tweede workshop werden de belangrijke werkprocessen in de keten langsgelopen aan de hand van vooraf opgestelde vragen. Bij de derde workshop konden de deelnemers (anoniem) hun mening geven over het functioneren van de verschillende ketenorganisaties zowel over wat er goed gaat als wat er beter kan.

De verzamelde informatie is door het projectteam gebundeld, gerubriceerd en veredeld en nog één keer voorgelegd aan alle deelnemers ter correctie en/of aanvulling. Deze resultaten vormen een belangrijke basis voor dit advies.

Beide voornoemde rapporten (§1.1) zijn niet in dit onderzoeksproces betrokken nu deze nog niet gereed en gepubliceerd waren.

[1] Zie bijlage 1 voor een overzicht van alle betrokkenen.

2 Bevindingen

2.1 De opbouw van de Bibob-expertise

2.1.1 Kennis en expertise bij bestuursorganen met betrekking tot toepassingsgebieden Bibob

Uit de verschillende workshoprondes is naar voren gekomen dat de Wet Bibob alleen in bepaalde sectoren frequent wordt ingezet. Dit is geen nieuws: uit 'tien jaar Bibob-feiten en cijfers' bleek al dat in de periode 2007 tot en met 2012 maar liefst 61% van de door het Landelijk Bureau uitgebrachte adviezen betrekking hadden op de horeca branche en respectievelijk 11% en 10% op coffeeshops en seksinrichtingen. Dit beeld is de afgelopen periode niet gewijzigd.

Sinds de aanpassing en uitbreiding van de Wet Bibob per 1 juli 2013 is een aantal nieuwe sectoren toegevoegd. Het betreft onder andere vastgoedtransacties en Huisvestingswetvergunningen. Tot op heden is het aantal adviesaanvragen bij het Landelijk Bureau met betrekking tot deze sectoren beperkt gebleven. Ook hebben veel gemeenten en provincies, zo bleek tijdens de werkconferentie, nog geen nieuw beleid hebben vastgesteld naar aanleiding van de uitbreiding van de Wet Bibob. Oorzaken die hiervoor werden genoemd zijn onder andere capaciteitsgebrek, ontoereikende kennis op het gebied van Bibob in relatie tot vastgoedtransacties en Huisvestingswetvergunningen en het feit dat de inzet van de Wet Bibob tegenstrijdig kan zijn met andere belangen zoals het verminderen van regeldruk
Alle partijen zien echter wel het belang om Bibob breder toe te passen.

Het Landelijk Bureau Bibob heeft recent twee handreikingen uitgebracht om bestuursorganen te ondersteunen bij de implementatie van de wetswijziging. De ene handreiking heeft betrekking op 'Bibob en huisjesmelkerij' en de andere op 'Bibob en vastgoed'. In oktober 2014 organiseerde het Landelijk Bureau een bijeenkomst voor bestuursorganen om de handreikingen nader toe te lichten. De verwachting is dat dit bijdraagt aan de implementatie en toepassing van de Wet Bibob door bestuursorganen ten aanzien van overheidsvastgoedtransacties en Huisvestingswetvergunningen. Wil dit echt goed van de grond komen dan is het van belang dat ook de informatieleveranciers zich meer richten op de nieuwe sectoren en dat zij een goede informatiepositie opbouwen en weten welke informatie zij mogen delen. Een andere belangrijke succesfactor is dat bestuurders (niet alleen burgemeesters maar ook wethouders) en raadsleden zich hard maken voor een bredere toepassing van de Wet Bibob en dat best practices daarbij worden gedeeld.

2.1.2 Kennis en expertise bij bestuursorganen met betrekking tot Bibob-instrumentarium en financieel onderzoek

Uit de workshops kwam naar voren dat vergunning-medewerkers weten wanneer een Bibob-vragenformulier moet worden uitgereikt. Doorvragen, bijvoorbeeld naar de financiering gebeurt onvoldoende. Bij bestuursorganen die een 'intakegesprek' houden speelt deze problematiek minder.
Aanvragen worden te snel ontvankelijk verklaard en een inhoudelijke beoordeling vindt eerst plaats nadat de aanvrager is medegedeeld dat zijn aanvraag ontvankelijk is. Voorts weigeren gemeenten te weinig zelfstandig (buiten behandeling stellen) o.g.v. te weinig informatie of onvolledige aanvraag. Hiertoe ontbreekt dan de benodigde kennis of politieke (bestuurlijk en ambtelijk) wil.

De mogelijkheden van artikel 4:5 Awb worden niet voldoende benut. Bij het eigen onderzoek zouden bestuursorganen vaker de grond slecht levensgedrag, alsmede andere weigerings- en intrekkingsgronden buiten de Wet Bibob, kunnen inzetten om een aanvraag te weigeren. Nu wordt vaak nog het LBB om advies verzocht omdat er behoefte aan extra zekerheid bestaat.
Als betrokkene weigert antwoord te geven op aanvullende vragen[2] dan zouden bestuursorganen het onderzoek moeten stoppen met een ernstig gevaar conclusie (op basis van artikel 4 lid 2 Wet Bibob). Dit gebeurt zeker niet altijd, en in sommige gevallen slechts indien de betrokkene weigerachtig is m.b.t. zwaarwegende aanvullende vragen. Ook zouden bestuursorganen vaker kunnen en moeten weigeren op grond van informatie verkregen vanuit het RIEC. Bij het zelfstandig weigeren op grond van artikel 3 van de Wet Bibob, dient het bestuursorgaan, al dan niet in samenwerking met het RIEC, inhoudelijk de feiten en omstandigheden te wegen en de gevaarsconclusie te motiveren. Kennis en expertise is noodzakelijk om dit ook juridisch bij de bestuursrechter in stand te houden.

Voor de beoordeling van aangeleverde informatie dient derhalve specifieke expertise te bestaan. Met betrekking tot het financieel onderzoek bestaat vaak nog niet voldoende kennis. Gevolg hiervan is dat dit onderzoek vaak te ver reikt en meer de vorm krijgt van financiële recherche – een onderzoek naar niet eerder geconstateerde strafbare feiten –in plaats van onderzoek naar Bibob-relevante relaties. Eigen onderzoek zou zich moeten richten op de herkomst van financiering, op het vaststellen en controleren van relaties, zodat deze relaties ook gescreend kunnen worden. De strafbare feiten die door deze relaties gepleegd zijn, worden immers ook bij de gevaarsbeoordeling betrokken. Ter afbakening is 'last but not least' van belang dat er wel sprake moet zijn van strafbare feiten waarmee wederrechtelijk voordeel is verkregen. Er zou meer overleg met het LBB moeten plaatsvinden omtrent de reikwijdte van het financieel onderzoek.

2.1.3 Te weinig zicht op (lokale) risicobranches

Om de Wet Bibob effectief toe te passen en daarmee te voorkomen dat de baten niet opwegen tegen de lasten, dient het instrument zo gericht mogelijk te worden ingezet. Hierbij kan bijvoorbeeld gedacht worden aan het benoemen van specifieke risicobranches en –gebieden binnen de in de wet aangewezen beschikkingen en privaatrechtelijke transacties. Een goede risicoanalyse die samen met de partners wordt opgesteld is hiervoor een belangrijk vereiste. Ook kan een gebiedsscan van de politie of een Bestuurlijke Criminaliteitsbeeldanalyse (BCBA) die door het RIEC wordt opgesteld hieraan bijdragen. Dit is echter nog een nieuw instrument waar in de toekomst mogelijk beter en vaker gericht gebruik van kan worden gemaakt.

2.2 Ketensamenwerking

2.2.1 Efficiencywinst mogelijk door meer afstemming tussen bestuursorganen, RIEC's en LBB

Uit de werkconferentie is naar voren gekomen dat bestuursorganen regelmatig onvoldoende achtergrondinformatie meesturen bij een adviesaanvraag aan het LBB. De feitelijke onderbouwing van de bevindingen uit het eigen onderzoek is vaak niet

[2] Binnen de daartoe in de Regeling van de Minister van Veiligheid en Justitie van 24 juni 2013, nr. 398136 (Regeling Bibob-formulieren) , gestelde kaders.

compleet. Daarnaast bevatten RIEC-rapporten, waarop een adviesaanvraag mede is gebaseerd, om privacy-overwegingen niet de achterliggende onderbouwing met opgevraagde informatie bij informatieleveranciers, zoals politie en Belastingdienst. Als genoemde oorzaken hiervan zijn op de werkconferentie genoemd: gebrek aan capaciteit, gemakzucht, de verwachting van een dubbele check, gebrek aan kennis en haast. Met het versterken van de communicatie en het maken van procesafspraken tussen LBB, bestuursorganen en RIEC's zou hierin een verbetering kunnen plaatsvinden.

Voor wat betreft gemeenten geldt voorts dat er nog adviesaanvragen worden ingediend (o.a. op grond van onduidelijkheden) die de gemeenten zelf met behulp van bestaande regelgeving weg hadden kunnen nemen door het eigen huiswerk beter te maken. Overbodige adviesaanvragen zouden kunnen worden voorkomen door overleg tussen bestuursorgaan en LBB voor de formele adviesaanvraag. Daarnaast zouden bestuursorganen door het LBB verzocht kunnen worden om adviesaanvragen in te trekken.

Zodra uit politie-informatie blijkt dat er sprake is van ernstig gevaar hoeven andere bronnen niet bevraagd te worden en zou het LBB moeten kunnen volstaan met een verkort advies. Hiermee zou in die gevallen de bibob-procedure verkort kunnen worden. Uitgangspunt daarbij moet dan wel een houdbaar advies zijn, nu tijdswinst niet opweegt tegen procedurele risico's. Genoemde risico's m.b.t. verkorte adviezen zijn: mogelijkheid dat in de zienswijze-procedure alsnog volledig onderzoek moet worden gedaan en de juridische houdbaarheid bij de rechter. Het uitlokken van een proefcasus zou daar wellicht meer duidelijkheid over kunnen verschaffen.

2.3 OM-tip

2.3.1 Kwantiteit en kwaliteit van OM-tip kan beter

Het OM is een belangrijke partner in de uitvoering van de Wet Bibob. Door verschillende onderdelen van het OM wordt desgevraagd informatie verstrekt ten behoeve van Bibob-adviezen. Daarbij beschikt het OM over waardevolle informatie over (rechts)personen die relevant kan zijn voor door bestuursorganen te nemen beslissingen. Hiervoor bestaat de mogelijkheid voor het OM om een tip te verstrekken.

Bij het Landelijk Bureau Bibob wordt een groeiend aantal Bibob-onderzoeken door bestuursorganen aangevraagd naar aanleiding van een verstrekte OM-tip. Tegelijkertijd lijken bepaalde onderdelen van het OM (nog) geen of nauwelijks gebruik te maken van hun tip-bevoegdheid.
Bestuursorganen zijn gebaat bij een goede toepassing van de Wet Bibob en kunnen in dat kader de OM-tip gebruiken voor een doelgerichte en selectieve inzet van voornoemde wet.

Bij het OM komt naar voren dat zij het belang van de tipfunctie inzake de Wet Bibob onderschrijven, als onderdeel van de brede materie van de integrale aanpak van criminaliteit. Tegelijkertijd wordt aangegeven dat, omwille van diverse redenen, kennis en bewustzijn ten aanzien van de Wet Bibob binnen de eigen organisatie soms wat achterblijft en dat vergroting en versterking ervan nodig en wenselijk is.

De Bibob-medewerkers van de gemeenten/provincies vragen aan het OM te onderzoeken of van de tipbevoegdheid gebruik gemaakt kan worden. Deze OM-tips

kunnen worden bezien als 'op verzoek' of vraag-gestuurd. Omgekeerd komt het praktisch weinig voor dat een zaaksofficier van justitie (zaaks-ovj) bij de Bibob-ovj of -parketsecretarissen over de lijn komt met een strafzaak die zich zou kunnen lenen voor het toepassen van de wet Bibob, waarna zogenoemd 'spontaan' een OM-tip wordt verstrekt aan een bestuursorgaan.

De OM-tip is een belangrijk signaal voor bestuursorganen. Het eigen onderzoek dient zoals altijd plaats te vinden. Wel zou het zo kunnen zijn dat er een versnelling mogelijk is richting het Bureau. Een OM-tip stelt bestuursorganen in staat om met het aanvragen van een Bibob-advies bij het Bureau meer personen te laten onderzoeken. Indien een OM-tip wordt afgegeven vragen veel bestuursorganen altijd een Bibob-advies aan bij het Bureau.
Het verwachtingspatroon van de OM-tip is derhalve hoog.

Regelmatig is sprake van situaties waarin aanwijzingen zijn van feitelijke exploitatie door anderen dan de formeel betrokkenen. Een Bibob-onderzoek door het Bureau biedt bij uitstek de mogelijkheid om meer betrokkenen te (laten) onderzoeken.
Het kan zo zijn dat er een concreet onderzoek door het bestuursorgaan loopt, waarin in beginsel voldoende aanwijzingen aanwezig zijn voor het aanvragen van een Bibob-onderzoek bij het Bureau, maar dat een OM-tip deze aanwijzingen versterkt. Een OM-tip kan, zoals ter sprake kwam, met name voor de kleinere gemeenten een sterke bevestiging zijn om een Bibob-advies aan te vragen.
Het is van belang dat de informatie achter de OM-tip wel wordt verstrekt aan het Bureau. Bij een uitgelokte OM-tip is de verwachting dat het OM over relevante informatie beschikt.

2.3.2 Verloop van (Bibob-)officieren van justitie is groot

De doorstroom van (Bibob-)officieren van justitie binnen het OM is groot, waardoor de kennisopbouw oppervlakkig blijft. Op zaaks niveau worden (oude) strafzaken vaak onvoldoende afgerond. Als gevolg daarvan blijft de Bibob-afweging op zaaks niveau achterwege, waardoor de relevante informatie vanuit het OM onvoldoende bij bestuursorganen en RIEC's op tafel komen te liggen.

2.4 Delen van informatie

Bij de informatieleveranciers bestaat een groeiende (maar nog steeds te beperkte) bereidheid tot het delen van informatie. Korte lijnen met het RIEC, snelle informatiedeling, goede contacten met de Bibob-officier van justitie en informele contacten dragen bij aan een succesvolle toepassing van Bibob.
De kwaliteit van aangeleverde informatie wordt verschillend beoordeeld. Zo wordt RIEC-informatie in bepaalde gevallen zonder voldoende context aangeleverd (te weinig achtergrondinformatie) en voegt het RIEC-dossier niet altijd veel toe aan wat gemeenten al wisten. De aanlevering van politie en OM informatie verschilt per regio, is persoonsafhankelijk en niet uniform. De informatie wordt soms als onvolledig gekwalificeerd (waaronder weinig mutaties) en de politie zou meer restinformatie moeten delen. In sommige gevallen ontbreekt het vertrouwen met betrekking tot het verstrekken van informatie uit lopende onderzoeken, omdat dit mogelijk het strafvorderlijk belang schaadt. Bestuursorganen hebben hier, tot op zekere hoogte, begrip voor. Door de komst van de Nationale politie is de informatielevering niet veranderd. Wel lijkt de politie, in dit stadium van de reorganisatie, vaak meer met zich zelf bezig te zijn.

Het niet mogen gebruiken in de Bibob-procedure van informatie over derden uit een RIEC-casusoverleg leidt tot schizofrenie bij bestuursorganen. Wel is het zo dat,

indien er sprake is van bekende belastende informatie over derden, er daarover binnen de grenzen van het Bibob-vragenformulier aanvullende vragen gesteld kunnen worden in een gesprek. In beide gevallen is de oplossing feitelijk dat het OM een OM-tip verstrekt, dan wel dat deze wordt uitgelokt. Een aantal partijen geeft aan dat deze informatie aan het LBB bij de adviesaanvraag moet worden meegegeven.

Informatie-uitwisseling is te vaak persoonsafhankelijk. Het benutten van de nieuwe artikelen in het Besluit politiegegevens om gegevens te verstrekken worden nog niet voldoende benut. Binnen de Nationale politie bestaat er nog geen eenduidigheid in het verstrekken van informatie in het kader van de toepassing van de wet Bibob. De politie vindt het lastig onderscheid te maken tussen LBB en de RIEC's en de uiteenlopende regels omtrent verstrekking. De informatieverstrekking vanuit het OM is sterk afhankelijk van de persoon; bij de één krijg je wel informatie, bij de ander niet.

Er wordt veel verwacht van de werkprocesbeschrijvingen van de RIECs en de uniformerende werking daarvan.

De Belastingdienst verstrekt veelal snel goede, eenduidige informatie op maat aan het LBB en het RIEC. Als het gaat om de Belastingdienst hebben gemeenten en provincies de wens om informatie-uitwisseling in de vorm van een tip-functie.

Ten behoeve van de actualiteit, zorgvuldigheid en volledigheid is dubbele bronbevraging door LBB en bestuursorganen onvermijdelijk. De bevraging van het LBB heeft in de regel toegevoegde waarde omdat het LBB over andere informatie kan beschikken en deze in onderlinge samenhang kan bezien.

2.5 Uniformering

De RIEC's leveren op diverse manieren ondersteuning aan de bestuursorganen met betrekking tot het toepassen van de wet Bibob. De RIEC's zijn daarom betrokken bij een substantieel deel van alle Bibob-procedures in Nederland. Dit is vaker het geval bij kleinere gemeenten nu grotere gemeenten vaak genoeg eigen juridische expertise in huis hebben om de wet Bibob succesvol te kunnen toepassen. Mede vanwege de regionale en lokale behoefte aan ondersteuning bij Bibob-procedures is de capaciteit die per RIEC beschikbaar is ter ondersteuning verschillend.

De werkwijze en ondersteuning door de RIEC's is nog onvoldoende uniform. Ook de aanlevering van informatie door de partners aan de RIEC's is nog onvoldoende gestroomlijnd en uniform.

Een hogere mate van uniformiteit tussen de RIEC's kan worden bereikt door een goede verankering van de werkprocessen. Om deze reden is de afgelopen periode ingezet op uniformering van de werkprocessen waarin is vastgelegd op welke wijze de ondersteuning van de RIEC's binnen de kaders van de wet kan en dient plaats te vinden. Hiervan wordt door de aanwezigen partijen veel verwacht.

3 Conclusies en aanbevelingen

3.1 Conclusies

Uit de diverse workshops is een groot aantal positieve geluiden van experts naar voren gekomen waaruit blijkt dat Bibob werkt, dat de samenwerking met de diverse partners en het LBB op het goede spoor zit en dat er successen worden behaald met de toepassing van het instrumentarium. Alle aanwezige partijen waren het er ook over eens dat er in de huidige Bibob-keten verbetermogelijkheden zijn. Deze mogelijkheden richten zich met name op het vergroten van kennis en expertise bij de partijen in de Bibob-keten, het creëren van meer afstemming in de keten, het versterken van de OM-tip, het delen van informatie en uniformering. Een aantal verbeterkansen richt zich op aspecten hierbuiten. Daar waar deze kansen haalbaar zijn geacht, zijn deze toch vermeld bij de bevindingen en worden aanbevelingen daaromtrent gedaan in de volgende paragraaf.

Hieronder volgen diverse aanbevelingen op de korte en middellange termijn die zullen kunnen leiden tot een versterking van de prestaties in de Bibob-keten en een verbreding van de inzet van het Bibob-instrument binnen de huidige wettelijke en financiële kaders.

3.2 Aanbevelingen

Vergroten kennis en expertise

- Laat bestuursorganen nadrukkelijk informatieleveranciers betrekken bij de implementatie van de uitbreiding van de Wet Bibob en stimuleer daarbij dat zij hun informatiepositie ten aanzien van de nieuwe sectoren verbeteren. Het LBB ondersteunt bestuursorganen bij de implementatie.
- Informeer bestuurders (burgemeesters, commissarissen van de koning, wethouders, gedeputeerden) en raadsleden nadrukkelijker over de effectiviteit van het instrument Bibob. Het opleidingsprogramma van het Nederlands Genootschap van Burgemeesters en het inwerkprogramma van raadsleden en wethouders van de VNG bieden hiertoe mogelijkheden. Ook gemeentesecretarissen zijn een belangrijke doelgroep in het kader van integriteit. Zij kunnen bereikt worden via de Vereniging van Gemeentesecretarissen.
- Ontwikkel een uniform toepasbare methodiek die bestuursorganen ondersteunt bij het uitvoeren van een integrale risicoanalyse. Hierbij dient dan tevens het doorontwikkelen van de BCBA's en de gebiedsscan te worden betrokken. In het geval van risicobranches kan daarbij ook gedacht worden en het opstellen van risico-indicatoren, die behulpzaam zijn voor het risicogericht en selectief inzetten van het Bibob-instrument.
- Vergroot de kennis van Bibob-experts in de Bibob-keten met betrekking tot financieel onderzoek, vastgoedtransacties en huisvestingswetvergunningen en andere (meer complexe) toepassingsgebieden.
- Informeer en train Bibob-experts bij bestuursorganen inzake zelfstandig beschikken (buiten behandeling stellen, weigeren o.g.v. slecht levensgedrag alsmede andere weigering- en intrekkingsgronden buiten de Wet Bibob, niet-ontvankelijk verklaren).

Ketensamenwerking

- Creëer ter verhoging van de efficiency en doelmatigheid in de keten meer afstemming en communicatie tussen bestuursorgaan, RIEC en LBB:
    - op het gebied van compleetheid van de reeds beschikbare informatie en feitelijke onderbouwing van het eigen onderzoek;
    - op het gebied van procesafspraken wie waarvoor verantwoordelijk is;
    - op het gebied van afbakening van ieders onderzoek;
    - als 'sparring-partners' van elkaar over nut en noodzaak van onderzoek of adviesaanvraag;
    - over een vorm van een informele ontvankelijkheidstoets bij het LBB van adviesaanvragen;
    - over de mogelijkheid tot intrekking van een adviesaanvraag indien de omstandigheden daartoe aanleiding geven;
    - over het al dan niet volstaan met een verkort Bibob-advies in geval van een evident geval van ernstig gevaar;.
- Verken met bestuursorganen de mogelijkheden van het verkort advies in die gevallen waarin in een vroegtijdig stadium een evident geval van ernstig gevaar gebleken is.

OM-tip

- Vergroot de bewustwording en kennis bij het OM omtrent het instrument Bibob en de waarde van een OM-tip voor bestuursorganen en LBB en bevorder de bruikbaarheid en het gebruik ervan voor de toekomst. Dit met als doel de vergroting van het aantal kwalitatief goede tips, die het OM op basis van haar justitiële onderzoeken zelfstandig doet.

Delen van informatie

- Creëer relatiemanagement op de informatieleveranciers Bibob, zodat de bereidheid om informatie te delen en het vertrouwen in elkaar toeneemt;
- Voorkom dubbele informatiebevragingen door in de Bibob-keten altijd gebruikte onderliggende informatie schriftelijk mee te sturen (van RIEC naar bestuursorgaan vice versa; van bestuursorgaan naar LBB vice versa);
- Verken binnen de grenzen van de Wet Bibob welke mogelijkheden er zijn om informatie over derden op de juiste wijze in de Bibob-procedure te betrekken;
- Onderzoek hoe in het kader van strafbaar handelen in het kader van de belastingwetgeving of in het geval van een stromanconstructie een informele tipfunctie van de Belastingdienst kan worden ingericht.

Uniformering

- Uniformeer formele maar ook informele werkprocessen. Meer uniformiteit leidt tot meer vertrouwen tussen partners en maakt informatiedeling minder persoonsafhankelijk.
- Zorg voor een brede toepassing van de model beleidslijn uit het Handboek Bibob uit 2013.

Bijlage 1 Betrokkenen

Opdrachtgever
directeur Veiligheid en Bestuur, mr. dr. C. Riezebos

Projectteam
G.J. Huurman (*projectleider*)
D.D. Jadi (*projectsecretaris*)

namens bestuursorganen (Gemeente Rotterdam)
P. van Gils
M.A. Peek Msc

namens de RIEC's (RIEC Den Haag)
E. Rouwenhorst

Namens LIEC
K.C. Schuurman
I. Siereveld

namens Justis/LBB
A. van Beek

namens beleid (VenJ/DVB)
J.A.W. Verbruggen
P. de Heer